

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 03/10/2005
Spisová značka: 3 Tdo 1174/2004
ECLI: ECLI:CZ:NS:2005:3.TDO.1174.2004.1
Typ rozhodnutí: Rozsudek
Heslo:
Dotčené předpisy:
Kategorie rozhodnutí:

3 Tdo 1174/2004

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M Ě N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 10. března 2005 v senátě složeném z předsedy JUDr. Eduarda Teschlera a soudců Mgr. Josefa Hendrycha a JUDr. Vladimíra Jurky o dovolání, které podal obviněný M. Z., proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 9 To 456/2003, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 25 T 54/2003, t a k t o :

I. Podle § 265k odst. 1 tr. ř. se rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 9 To 456/2003, z r u š u j e . Současně se zrušuje též rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 11. 8. 2003, sp. zn. 25 T 54/2003.

II. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. se zrušují i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

III. Za podmínek § 265m odst. 1 tr. ř. se podle § 226 písm. b) tr. ř. obviněný

M. Z.,

z p r o š ť u j e o b ž a l o b y

státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 sp. zn. 1 Zt 104/2003 ze dne 18. 4. 2003, že

v P. jako ředitel a majitel nakladatelství O. II. v lednu 2000 zadal překlad do češtiny a vytištění spisu A. H. M. K., knihu nechal svázat do černých desek, na jejichž přední stranu navrhl vytištění zlaceného nápisu psaného švabachem „A. H. M. K.“ a pod něj umístit zlacený znak strany N. – orlici držící ve spárech věnec z ratolestí s uvnitř umístěným pravotočivým hákovým křížem, přičemž knihu, která svým obsahem jednoznačně podněcuje k rasové nenávisti a antisemitismu, postupně v průběhu měsíce března 2000 předal v nákladu 106 000 výtisků na základě kupní smlouvy distributorovi k volnému prodeji,

t e d y propagoval hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod občanů a hlásá národnostní a rasovou zášť a uvedený čin spáchal tiskem,

č í m ž m ě l s p á c h a t

trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. ve znění před novelou zákonem č. 405/2000 Sb.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2002, sp. zn. 44 To 1569/2001, bylo podle § 256 zamítnuto odvolání obviněného M. Z. proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 5. 11. 2001, sp. zn. 25 T 133/2000. Tímto rozsudkem soudu prvního stupně byl obviněný uznán vinným trestným činem podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. a odsouzen podle § 260 odst. 2 tr. zák. za použití § 60 odst. 1, 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. a § 60a odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let, za současného vyslovení dohledu spočívajícího v povinnosti obžalovaného 2 x ročně dostavit se k probační úřednici Obvodního soudu pro Prahu 7 k ověření řádného způsobu života. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému dále uložen peněžitý trest ve výměře 2.000.000,- Kč. Podle § 54 odst. 3 tr. zák. mu byl stanoven pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 1 roku.

V řízení o mimořádném opravném prostředku – dovolání, které obviněný proti výše uvedenému usnesení odvolacího soudu ve spojení s rozsudkem soudu prvního stupně podal, rozhodl Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002, jímž podle § 265k odst. 1 tr. ř. obě tato rozhodnutí zrušil a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil též další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. dále rozhodl tak, že státnímu zástupci Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Předmětná trestní věc tak byla vrácena do stadia přípravného řízení.

Dne 22. 4. 2003 podal státní zástupce (zástupkyně) Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 na obviněného M. Z. novou obžalobu (sp. zn. 1 Zt 104/2003 ze dne 18. 4. 2003) pro trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 405/2000 Sb. Podle obžaloby měl obviněný tento trestný čin spáchat skutkem spočívajícím v tom, že „v P. jako ředitel a majitel nakladatelství O. II. v lednu 2000 zadal překlad do češtiny a vytištění spisu A. H. M. K., knihu nechal svázat do černých desek, na jejichž přední stranu navrhl vytištění zlaceného nápisu psaného švabachem A. H. M. K. a pod něj umístit zlacený znak strany N. – orlici držící ve spárech věnec z ratolestí s uvnitř umístěným pravotočivým hákovým křížem, přičemž knihu, která svým obsahem jednoznačně podněcuje k rasové nenávisti a antisemitismu, postupně v průběhu měsíce března 2000 předal v nákladu 106 000 výtisků na základě kupní smlouvy distributorovi k volnému prodeji“.

Obvodní soud pro Prahu 7 následně ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 11. 8. 2003, sp. zn. 25 T 54/2003, jímž obviněného M. Z. uznal vinným trestným činem hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení podle § 198 odst. 1 tr. zák., když skutek uvedený v obžalobě modifikoval tak, že obviněný „v P. jako ředitel a majitel nakladatelství O. II. v lednu 2000 zadal překlad do češtiny a vytištění spisu A. H. M. K., knihu nechal svázat do černých desek, na jejichž přední stranu navrhl vytištění zlaceného nápisu psaného švabachem A. H. M. K. a pod něj umístit zlacený znak strany N. – orlici držící ve spárech věnec s ratolestí s uvnitř umístěným pravotočivým hákovým křížem, přičemž knihu, která svým obsahem hanobí židovskou rasu tím, že Židům upírá jakoukoliv vlastní kulturu, označuje je za pachatele duchovní krádeže, parazity usilující nejen o hospodářské ovládnutí světa, ale i o jeho politické podmanění; pokud by byli na

světě sami, utopili by se ve špíně a svinstvu; Židy označuje jako příčinu obtížné situace Německa po I. světové válce a ničitele kultury Árijců a považuje je za nejnižší rasu ve vztahu k rase nejvyšší – árijské, když je označuje i jako plevel – v průběhu měsíce března 2000 předal v nákladu 106.000 výtisků na základě kupní smlouvy distributorovi k volnému prodeji“. Za tento trestný čin byl podle § 198 odst. 1 tr. zák. obviněnému uložen trest odnětí svobody v trvání 22 měsíců, jehož výkon mu soud podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložil na zkušební dobu 3 let.

O odvoláních, která proti tomuto rozsudku podal obviněný M. Z. a v jeho neprospěch státní zástupce, rozhodl ve druhém stupni Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 9 To 456/2003, kterým k odvolání státního zástupce podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. tento rozsudek zrušil v celém rozsahu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak sám ve věci znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným trestným činem podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 405/2000 Sb. Tento trestný čin podle výroku rozsudku obviněný spáchal žalovaným skutkem modifikovaným tak, že „jako ředitel a majitel nakladatelství O. II. v lednu 2000 zadal v P. překlad do češtiny a vytištění knihy A. H. M. K., nechal ji svázat do černých desek a na přední stranu navrhl vytištění zlaceného nápisu psaného šwabachem A. H. – M. K., pod kterým umístil zlacený znak strany N. – orlici držící ve spárech věnec z ratolestí s uvnitř umístěným hákovým křížem, knihu vydal v nákladu 106.000 výtisků a předal je na základě kupní smlouvy distributorovi, přičemž tím vzhledem k obsahu knihy s projevy rasistické nesnášenlivosti a rasistickými a antisemitskými výroky a provedením vazby knihy s nacistickými symboly propagoval neonacistická hnutí a další v té době v ČR existující a působící organizace a uskupení, např. N. o., O. n., H. n. s., která z této nacistické ideologie svými programy vycházejí, srozuměn s tím, že může takové hnutí posílit, popř. získat mu další přívržence“. Podle § 260 odst. 2 tr. zák. byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 3 let. Podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 60a odst. 1, 2 tr. zák. mu byl výkon trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let za současného vyslovení dohledu nad obviněným. O odvolání obviněného M. Z. bylo rozhodnuto tak, že podle § 256 tr. ř. se toto odvolání zamítá. Rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci dne 28. 1. 2004 (§ 139 odst. 1 písm. a/ tr. ř.).

Proti shora citovanému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný následně dovolání, jímž tento rozsudek napadl v celém rozsahu. Uplatněným dovolacím důvodem byl důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V podrobném odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku dovolatel především provedl podrobný rozbor důkazů provedených ve věci a v uvedené souvislosti poukázal na to, že skutková zjištění neodpovídají provedeným důkazům, přičemž platí to, co v dané věci judikoval soud prvního stupně, že totiž neexistují žádné důkazy, které by odůvodňovaly závěr o aktuální existenci hnutí uvedených v § 260 tr. zák., jímž by propagací či podporou bylo dovolatelovo vydání knihy M. K. Podle dovolatele není z hlediska podstaty dovolání současně významné, že výrok rozsudku soudu prvního stupně i jeho odůvodnění je jinak nutno považovat za nesprávné a nepodložené. Závěr o dovolatelově vině pak odvolací soud učinil s ohledem na vlastní skutková zjištění, která formuloval na základě důkazů již provedených a tudíž je fakticky interpretoval jinak než soud prvního stupně. Dovolatel odvolacímu soudu dále vytkl, že navíc pracoval pouze s hypotézou vycházející ze zjištění existence neonacistických skupin či hnutí na území České republiky, o nichž se rámcově předpokládá, že by pro ně vydání knihy M. K. mohlo znamenat propagaci či podporu. Ani odvolací soud přitom nijak neskrýval, že tato hnutí byla vybrána namátkou a neuvedl žádné konkrétní informace o tom, o jak početné skupiny se jednalo, jaký byl jejich reálný vztah k inkriminované publikaci a jak je vlastně propagovala. K tomu dovolatel poznamenal, že logicky musí být nastolena i otázka, jaké aktuální hnutí může propagovat kniha vydaná před 80 lety. Odpověď, kterou na ni dali slyšení znalci, však podle dovolatele nevzal

odvolací soud v úvahu. Podle přesvědčení dovolatele neměl soud k dispozici žádný důkaz o nějakém aktuálním vlivu knihy M. K. na existující extremistická hnutí či skupiny, které ať již formálním či neformálním programem směřují k potlačování lidských práv.

Dovolatel dále namítl, že pokud odvolací soud dospěl k závěru, že předmětná kniha propagovala nějaká hnutí, pak se měl z hlediska objektivní stránky trestného činu zabývat rovněž tím, jak k tomu došlo technicky. Pokud tak neučinil a k této otázce neformuloval žádná skutková zjištění, lze mít za to, že nejsou dány žádné skutečnosti odůvodňující posouzení skutku – vydání knihy M. K. jako trestného činu podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. Dalším nedostatkem vztahujícím se k subjektivní stránce trestného činu je pak podle dovolatele to, že chybí i znaky dokumentující dovolatelovo zavinění ve formě úmyslu. Dovolatel přitom tento úmysl vždy popíral a je přesvědčen, že žádná zjištěná skutková okolnost neumožňuje dovodit jeho úmysl ani in eventum. Konečně i v rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky bylo výslovně uvedeno, že v rámci doplněného řízení bude zapotřebí podrobněji se zabývat otázkou úmyslného zavinění. Podle dovolatele nelze dále souhlasit se způsobem, jakým odvolací soud interpretoval motivy jeho jednání ve vztahu ke svému závěru o existenci alespoň nepřímého úmyslu spáchat trestný čin. Odvolací soud totiž v souvislosti s úvahami o zavinění dovolatele ve formě nepřímého úmyslu vyslovil mimo jiné názor, že v jeho postoji nelze přehlédnout pohrdání autoritami a společenskými konvencemi, když jej ani nezajímalo, že porušil autorská práva. K tomu dovolatel uvedl, že jsou-li nějakí dědici H. autorských práv, zatím se nijak veřejně neprojevovali a navíc podle tehdy platného autorského zákona již kniha M. K. nebyla tímto zákonem chráněna. Je sporné, zda si dovolatel uvědomoval, že porušuje určité tabu, když zkrácená verze uvedené knihy v České republice již předtím vyšla. Za problematický pak považoval dovolatel i názor odvolacího soudu, že vydání knihy M. K. mělo představovat určitou revoltu mladého člověka, když na druhé straně nelze přehlédnout, že řada starších lidí, včetně mnoha publicistů a politiků, se vyjádřila tak, že vydání této knihy je součástí ústavních svobod této země. Přitom nelze přehlédnout, že uvedená kniha vyšla i v dalších civilizovaných zemích, zejména pak v řadě zemí tvořících E. u. a dovolatel měl tudíž dost důvodů se domnívat, že interpretace svobody šíření informací v zemích unie, popř. v zemích usilujících o vstup do ní, bude shodná. Vztahem dovolatelova jednání z hlediska politických práv (právo na informace) vyjádřených v čl. 17 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a čl. 10 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod se však odvolací soud prakticky nezabýval a neučinil žádný závěr, zda by s ohledem na obsah a povahu citovaných mezinárodních norem, kterými je Česká republika vázána, vůbec přicházel v úvahu dovolatelův trestní postih.

S ohledem na shora konstatované důvody obviněný v závěru svého dovolání navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil.

K dovolání obviněného se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) a uvedl, že dovolatelova argumentace se soustředí převážně na opakování a rozvíjení obhajoby obviněného z dosavadního řízení a napadá skutková zjištění soudu, přičemž vychází z odlišného hodnocení provedených důkazů. Rozpory mezi tvrzením dovolatele a zjištěními soudu jsou pak dovolatelem prezentovány jako vady v hmotně právním posouzení skutku ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle státního zástupce polemika dovolatele se způsobem, jakým soud hodnotil provedené důkazy či jeho výhrady vůči formulaci závěrů soudu v napadeném rozhodnutí, nemohou naplnit deklarovaný důvod dovolání ani žádný z dalších dovolacích důvodů podle ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř.

Za námitku dovolatele, kterou lze pod uplatněný dovolací důvod podřadit, je podle názoru státního zástupce možno považovat tvrzení, že pro právní posouzení skutku jako trestného činu podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. chybí znaky dokumentující subjektivní stránku tohoto jednání, jak je namítáno pod bodem 16 dovolání. Státní zástupce současně připomenul, že ve výroku napadeného rozsudku Městského soudu v Praze jsou výslovně uvedeny znaky příslušné formy zavinění, přičemž v odůvodnění tohoto rozhodnutí na str. 16 – 18 soud podrobně vyložil úvahy, jimiž k závěru o zavinění obviněného (dovolatele) v podobě nepřímého úmyslu dospěl.

Podle státního zástupce rovněž nelze přisvědčit námitkám dovolatele, že neexistují žádné důkazy o aktuální existenci hnutí zmíněných v § 260 tr. zák. K této otázce státní zástupce poukázal na obsah odborných vyjádření a znaleckých posudků obsažených v trestním spise. Jejich správnost je navíc snadno ověřitelná již pouhým nahlédnutím na příslušné webové stránky Internetu týkající se inkriminovaných hnutí. Na dovolatelovu otázku, jaké aktuální hnutí může propagovat kniha vydaná před 80 lety, lze podle státního zástupce najít více než výmluvnou odpověď na řadě z dostupných webových stránek neonacistických skupin.

K námitce dovolatele, že není dán žádný důkaz o nějakém aktuálním vlivu knihy M. K. na existující extremistická hnutí či skupiny, státní zástupce poznamenal, že trestní zákon ve výčtu znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 260 tr. zák. (ve znění účinném do novelizace zákonem č. 405/2000 Sb.) nepožaduje zjištění konkrétního ovlivnění některého z existujících extremistických hnutí jako následku trestného jednání pachatele, nýbrž postihuje již samotný fakt podpory a propagace hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod občanů nebo hlásá národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť. Vydání knihy M. K. ve zvolené výtvarné podobě je zřetelnou propagací myšlenek, jež tato kniha symbolizuje (a také obsahuje), které i v nynější době představují filozofickou bázi radikálních rasově motivovaných hnutí.

Podle přesvědčení státního zástupce soud druhého stupně řádně zhodnotil skutek obviněného, spočívající ve vydání knihy M. K. v počtu 106.000 výtisků a jejím předání k distribuci, rovněž z hlediska trestního práva hmotného a důvodně tento čin kvalifikoval jako trestný čin podpory a propagace fašismu podle § 260 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. ve znění účinném do 30. 11. 2000. Nic z argumentů shromážděných v dovolání přitom podle státního zástupce správnost těchto závěrů nezpochybňuje.

Státní zástupce proto ve svém vyjádření navrhl, aby dovolací soud podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné a současně vyslovil souhlas, aby toto rozhodnutí učinil za podmínek uvedených v ustanovení § 265r odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání.

Obviněný M. Z. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. a shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř., protože napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, soud rozhodl ve druhém stupni rozsudkem, jímž obviněného uznal vinným a uložil mu trest, přičemž tímto rozhodnutím byl současně též zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř. bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který je dovolání odkazováno. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 3 tr. ř.).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. To znamená, že s poukazem na uvedený dovolací důvod není možné se domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze proto hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ve smyslu § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Skutkové vady totiž nejsou důsledkem nesprávného hmotně právního názoru. Dovolací soud přitom musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

Současně je nutno vzít v úvahu, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedené dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud ovšem není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by (taxativně) velmi úzké vymezení dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz např. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

Z výše uvedeného vyplývá, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl dovolatelem uplatněn právně relevantně pouze v té části podané dovolání, v níž argumentoval tím, že soudem zjištěný skutkový stav věci nedovoloval učinit právní závěr, že obviněný (dovolatel) spáchal trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. vzhledem k absenci znaků subjektivní a objektivní stránky skutkové podstaty tohoto trestného činu.

Jelikož Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů relevantně uvedených v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům:

Nejprve je nutno uvést, že v projednávané trestní věci již Nejvyšší soud o dovolání obviněného M. Z. rozhodoval a to již zmiňovaným usnesením ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002, jímž zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2002, sp. zn. 44 To 1569/2001, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 5. 11. 2001, sp. zn. 25 T 133/2000, včetně rozhodnutí na ně obsahově navazujících, a poté věc vrátil do stadia přípravného řízení, když po zrušení obou rozhodnutí soudů přikázal státnímu zástupci Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Uvedená skutečnost je pro další řízení významná ze dvou důvodů. Především proto, že na podkladě dalšího dovolání proti novému rozhodnutí vydanému v téže věci je dovolací soud oprávněn přezkoumávat jen ty výroky napadeného rozhodnutí a jim předcházející část řízení, které následovaly po předchozím rozhodnutí o dovolání (srov. R 29/2004 Sb. r. tr). Dále proto, že právním názorem vysloveným v rozhodnutí Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího je v téže věci vázán nejen ten orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc dovolacím soudem přikázána k novému projednání a rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.), nýbrž i sám dovolací soud, tj. kterýkoliv další senát dovolacího soudu, pokud se tato věc znovu stane předmětem řízení o dovolání (viz usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. 15 Tdo 44/2004).

Ve svém předcházejícím rozhodnutí Nejvyšší soud vyložil znaky skutkové podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 tr. zák. (ve znění před novelizací zákonem č. 405/2000 Sb. – srov. též § 16 odst. 1 tr. zák.). Současně vyslovil právní názor, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů, pro který byl obviněný M. Z. uznán vinným, musí být splněny všechny znaky uvedené v § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. Proto musí být prokázáno, že bylo hnutí, které má charakter požadovaný zákonem, podporováno nebo propagováno. Podpora hnutí směřujícího k potlačování práv a svobod může mít podobu materiální (např. poskytnutí finančních darů, technických prostředků apod.) nebo morální (např. získávání přívrženců, umožnění publikace jeho záměrů či ideologie atd.) a spočívá v jednání, které má takové hnutí posílit, popřípadě získat mu další přívržence. Propagací se rozumí veřejné uvádění takového hnutí nebo jeho ideologie a záměrů ve známost, doporučování jím zastávaných či prosazovaných myšlenek a názorů apod. Především je třeba zdůraznit, že vedle podpory takového hnutí zákon postihuje i propagaci takového hnutí, která může být uskutečňována jak otevřeně, tak i skrytě prostřednictvím publikace či jiného uveřejňování názorů, záměrů, ideologie takového hnutí, ale i prostřednictvím knih, obrazů či jiných uměleckých děl. Jednou z takových forem může být podle názoru Nejvyššího soudu i publikace knihy, jejímž obsahem nebo účelem je propagace hnutí prokazatelně směřujícího k potlačení práv a svobod občana (člověka) nebo hlásajícího národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť. Takovou knihou by za předpokladu, že je tím propagováno takové hnutí, mohl být i M. K. A. H., neboť z jejího obsahu, jak to bylo prokázáno i v celém trestním řízení, je nesporné, že jde o knihu hluboce rasistickou, neboť šíří nenávist k lidem odlišného etnického původu, lidem slabým a postiženým, žádá jejich eliminaci v životě společnosti, a to i násilně, a hluboce antidemokratickou, poněvadž učí pohrdat demokratickými institucemi, jako je parlament, a demokratickými hodnotami, jako je rovnost, přičemž žádá jejich likvidaci a ustavení nového režimu založeného na tzv. vůdcovském principu, a v neposlední řadě i válečnickou, neboť dává německému národu cíle, kterých má dosáhnout vojenským výbojem a ziskem nového životního prostoru na východě, přičemž také vyzývá k zúctování s Francií.

Závěr o tom, že propagaci, ale i podporu takového hnutí lze uskutečnit i vydáním knihy vyplývá i

z odstavce 2 písm. a) § 260 tr. zák., když za zvlášť přitěžující okolnost zákon považuje i spáchání činu uvedeného v odstavci 1 mimo jiné i tiskem, kterým se rozumí nejen noviny, časopisy, bulletiny apod., ale i vytištění knihy s uvedeným obsahem. Tento závěr není podle názoru Nejvyššího soudu v rozporu s čl. 17 Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších ústavních zákonů; dále jen „LPS“), podle kterého jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny, neboť podle odstavce 4 čl. 17 LPS lze svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Takovým zákonným omezením je pak nepochybně i ustanovení o trestném činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 tr. zák.

V rámci takto vysloveného právního názoru Nejvyšší soud dále zdůraznil, že je navíc nutné, aby inkriminované hnutí existovalo a působilo v době, kdy mělo dojít ke spáchání trestného činu, což vyplývá z jazykového (gramatického), logického i systematického výkladu ustanovení § 260 odst. 1 tr. zák., jenž obsahuje formulaci „... hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod ...“, kdy zákonodárce zde užil přítomného času. Též důvodová zpráva k novele trestního zákona č. 405/2000 Sb. hovoří o tom, že ustanovení § 260 a § 261 tr. zák. se vztahují na případy, kdy existuje hnutí, které si klade za cíl omezování práv a svobod, a mají dopadat zejména na stoupence takového hnutí. Přitom však musí jít o konkrétní hnutí, tedy v určité míře organizovanou a strukturovanou skupinu osob, která má alespoň zřetelné kontury, společné postoje a orientaci zaměřenou na dosažení některého v ustanovení § 260 odst. 1 tr. zák. uvedeného cíle. Teprve po určení takto alespoň v hrubých obrysech identifikovaného hnutí, je třeba při rozhodování, zda došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 260 tr. zák., posuzovat k čemu takové hnutí, o jehož podporu a propagaci jde, skutečně směřuje nebo co hlásá. Ustanovení § 260 odst. 1 tr. zák. totiž jednoznačně postihuje propagaci a podporu hnutí prokazatelně směřujícího k potlačování práv a svobod občana (člověka) nebo hlásající národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť. Vztahuje se tedy na případy, kdy existuje hnutí, které si klade za cíl omezování práv a svobod nebo diskriminaci určité skupiny osob z různých důvodů.

K nyní projednávané věci je především třeba konstatovat, že soudy obou stupňů respektovaly pokyny obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002, a ve věci znovu rozhodly na podkladě řízení, které bylo doplněno v souladu s požadavky vyslovenými v citovaném rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. zák.).

Z dovoláním napadeného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 9 To 456/2003, vyplývá, že závěr o vině obviněného (dovolatele) M. Z. trestným činem podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. soud opřel o zjištění, že obviněný jako ředitel a majitel nakladatelství nechal přeložit do českého jazyka a vytisknout knihu A. H. M. K., kterou následně vydal ve značném nákladu (106.000 výtisků) a předal je na základě kupní smlouvy distributorovi. Vzhledem k obsahu knihy neměl soud pochybnosti o tom, že jde o dílo obsahující projevy rasistické nesnášenlivosti a rasistické a antisemitské výroky. Soud současně zjistil, že v době vydání knihy existovaly v České republice hnutí a organizace (např. N. o., O. n., H. n. s.), které z nacistické ideologie, kterou vydané dílo obsahuje, svými programy vycházejí. Skutečnost, že obviněný taková neonacistická hnutí propagoval, dovodil odvolací soud nejen s ohledem na to, že obviněný byl vydavatelem inkriminovaného díla, ale též ze způsobu, jakým knihu předložil veřejnosti (náklad, výzdoba nacistickými symboly). Pokud jde o subjektivní stránku jeho jednání (zavinění) vycházel odvolací soud z toho, že obviněný získal běžné vzdělání ve školském systému České republiky a v důsledku běžné znalosti historie musel mít i znalost „dopadů nacismu a hitlerismu na obyvatele tehdejší ČSR v době, kdy byla kniha M. K. A. H. vydána“ (č. l. 16, 17 rozsudku). Existence neonacistických hnutí, které jsou zpravidla pokračovateli nacistických hnutí, či mají obdobný

program, je podle odvolacího soudu „notorietou“. Soud dále poukázal rovněž na to, že obviněnému nemohl být vztah k vydání předmětné knihy lhostejný, když tuto záležitost nejprve konzultoval s právníčkou JUDr. L., která ho odkázala na poradu s odborníkem z trestního práva, kterou již nevyhledal. Podle názoru soudu si byl obviněný prokazatelně vědom toho, že vydáním knihy porušuje určité „tabu“, neboť sice „nebyl první, kdo se podle předkládaných literárních počínů H. myšlenkami zabýval, mohl však mít prvenství v tom, že zveřejní H. knihu v plném znění, neboť do té doby k tomu u nás nedošlo“ (str. 17 rozsudku).

Z odůvodnění odvolacího soudu rovněž vyplývá, že si soud byl při svém rozhodování vědom toho, že bylo velmi obtížné obviněnému prokázat trestnou činnost z hlediska naplnění její subjektivní stránky, neboť trestný čin podle § 260 tr. zák. je trestným činem úmyslným. Za daného skutkového stavu věci však podle názoru soudu bylo možno obviněnému úmysl prokázat nepřímou, a to z okolností objektivní povahy, ze kterých lze usoudit na jeho vnitřní vztah k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem, a to ve smyslu nepřímého (eventuálního) úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák., když podle názoru soudu „věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, ale pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn“ (str. 17 rozsudku).

Ze skutečností rozvedených v předcházejících odstavcích je zřejmé, že v nyní posuzované věci je dovolací přezkum Nejvyššího soudu vymezen jednak právním názorem, jak jej Nejvyšší soud formuloval ve svém předcházejícím rozhodnutí (usnesením ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002) ve stejné trestní věci, a jednak skutkovými zjištěními soudů obou stupňů, především ovšem skutkovým stavem věci, jak jej popsal ve výroku napadeného rozsudku (a v návaznosti na něj i v odůvodnění svého rozhodnutí) odvolací soud. Z podnětu hmotně právních námitek dovolatele se pak na shora vymezeném základě zabýval Nejvyšší soud otázkou, zda právní posouzení skutku (tj. jeho právní kvalifikace) odpovídá - s ohledem na zjištěný skutkový stav - zákonným znakům subjektivní a objektivní stránky skutkové podstaty předmětného trestného činu.

Trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. (ve znění před novelou provedenou zákonem č. 405/2000 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. 12. 2000) spáchá ten, kdo podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod občanů nebo hlásá národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť a takový čin spáchá tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným podobně účinným způsobem. Nejvyšší soud v odůvodnění svého minulého rozhodnutí podrobně vyložil, v čem spočívají jednotlivé znaky skutkové podstaty uvedeného trestného činu a v uvedeném směru lze na toto rozhodnutí plně odkázat. Za aktuálního stavu věci, kdy odvolací soud nově vycházel ze zjištění, že v době, kdy dovolatel knihu A. H. M. K. vydal, existovaly v České republice organizace a uskupení, jež programově vycházely z ideologie této knihy (tzn. především z myšlenek rasové nesnášenlivosti a antisemitismu), bylo zapotřebí znovu bedlivě zkoumat, zda s ohledem na všechny zjištěné skutkové okolnosti je možno spolehlivě dospět k právnímu závěru, že dovolatel svým jednáním propagoval hnutí uvedená v 260 tr. zák. (tzn. v daném případě fašismus /nacismus, neonacismus/), jak mu bylo odvolacím soudem kladeno za vinu.

Propagaci hnutí uvedeného v § 260 tr. zák. lze definovat jako jednání, kterým se pachatel (buď sám nebo za účasti dalších osob) snaží toto hnutí uvádět ve známost, šířit jeho ideologii mezi lidmi. Může se tak dít například veřejnými projevy na shromáždění, prostřednictvím televize, rozhlasu nebo tisku. Nejvyšší soud ve svém předcházejícím rozhodnutí připustil, že propagace hnutí uvedeného v § 260 tr. zák. může mít i skrytou podobu, např. prostřednictvím publikace či jiného uveřejňování názorů a též i prostřednictvím knih.

Poněvadž trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů

podle § 260 tr. zák. je trestným činem úmyslným, musí úmysl pachatele (§ 4 tr. zák.) zahrnovat všechny znaky tzv. objektivní stránky jeho skutkové podstaty (tj. jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem). To znamená, že rovněž propagace hnutí uvedeného v § 260 tr. zák. musí být zahrnuta úmyslem pachatele. V opačném případě by totiž nebylo možno učinit závěr, že se pachatel trestného činu dopustil. K zákonem vyžadovanému úmyslnému zavinění je třeba dále poznamenat, že již samotný pojem „propagace“ předpokládá uskutečnění takového jednání, jež bude charakterizováno určitou mírou aktivity pachatele, tedy činností zaměřenou na dosažení určitého cíle (následku). Z hlediska zavinění pachatele lze proto dovodit, že propagace hnutí uvedeného v § 260 tr. zák. bude spočívat v jednání spáchaném převážně v úmyslu přímém (§ 4 písm. a/ tr. zák.). S ohledem na požadavek naplnění znaku „propagace“ lze mít za to, že méně časté budou případy jednání pachatele toliko v úmyslu nepřímém (§ 4 písm. b/ tr. zák.), tj. že následek způsobit přímo nechtěl, ale věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem (který zde představuje zejména ochrana lidských práv a svobod) a pro případ, že takové porušení nebo ohrožení způsobí, byl s tím srozuměn. Poněvadž podmínkou odpovědnosti ze nepřímý (eventuální) úmysl musí být to, aby byl pachatel s výsledkem srozuměn, lze i v případech nepřímého úmyslu dospět k závěru, že pachatel – chápáno v širším smyslu - následek v podstatě chtěl, i když jeho jednání k němu přímo nesměřovalo. (V právní nauce k tomu srov. např. *Základy trestní odpovědnosti /Solnař, Fenyk, Císařová/ Nakladatelství Orac Praha 2003, str. 283).*

Bližší rozvedení shora naznačených otázek je nezbytné již z toho důvodu, že v napadeném rozhodnutí odvolací soud ve věci obviněného (dovolatele) M. Z. dovodil naplnění všech nezbytných zákonných znaků předmětné skutkové podstaty, včetně znaku „propagace“ a znaku zavinění formou nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b/ tr. zák. (viz rekapitulace jeho právních a skutkových závěrů). Zbývalo proto posoudit, zda zjištěné skutkové okolnosti vztahující se jak k jednání dovolatele, tak k jeho osobě, dovolují učinit právní závěr, že si dovolatel počínal způsobem, jenž by v souladu s ustanovením § 260 tr. zák. skutečně byl „propagací“ hnutí uvedeného v citovaném ustanovení trestního zákona a dále, zda na skutkovém základě, který měly oba soudy po vyhodnocení provedených důkazů k dispozici, bylo možno považovat za správný též závěr, že znaky objektivní stránky posuzovaného trestného činu byly zahrnuty dovolatelovým zaviněním (§ 4 tr. zák.).

Kromě skutkových okolností formulovaných ve výroku napadeného rozsudku (v tzv. skutkové větě) bylo v řízení před oběma soudy zjištěno, že dovolatel jako ředitel a majitel nakladatelství O. II, vydával v edici *Knihy*, které změnily svět různé knižní tituly (např. první americkou ústavu a prohlášení nezávislosti, *Kapitál*, *Kladivo na čarodějnice* apod.) a mezi nimi rovněž knihu A. H. M. K. Soud prvního stupně (na jehož skutková zjištění odvolací soud v dalším řízení navazoval) ze svědecké výpovědi advokátky JUDr. J. L. zjistil, že ji dovolatel informoval o svém záměru vydat ve výše uvedené edici M. K. od A. H., a též o tom, že chce u všech knih vycházet z původních předloh, „aby tyto knihy byly co nejautentičtější a měly tu podobu, v níž vyšly poprvé“ (str. 7 rozsudku). Podle zjištění obou soudů se dovolatel u JUDr. L. informoval i na případnou trestnost vydání M. K. a byla mu dána negativní odpověď s doporučením, aby se pro jistotu ještě obrátil na odborníka na trestní právo, což ale dovolatel neudělal. Pokud jde o dovolatele samotného, byl k jeho osobě v průběhu trestního řízení vypracován posudek znalce z odvětví psychiatrie se specializací na klinickou psychologii se zaměřením na to, zda se u něj projevují sklony k diskriminaci určitých osob nebo skupin. Odvolací soud pak ve svém rozhodnutí konstatoval, že žádné takové sklony nebyly prokázány (str. 13 rozsudku). Naproti tomu soudy na podkladě provedených důkazů nedospěly k žádným skutkovým zjištěním v tom směru, že by dovolatel v době vydání inkriminované knihy věděl, že v České republice existují extremistická hnutí programově vycházející z myšlenek rasové nesnášenlivosti a antisemitismu, obsažených v jím vydávané knize M. K. (S posledně uvedenou otázkou se odvolací soud vypořádal tak, že jde o „notorietu.“)

Pokud za shora popsaného skutkového stavu věci dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku namítl, že napadené rozhodnutí ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, má Nejvyšší soud za to, že dovolání bylo podáno nejen právně relevantně, ale ve vztahu k vytýkaným vadám i důvodně.

Podle Nejvyššího soudu totiž závěr o vině dovolatele trestným činem podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. (ve znění před novelou zákonem č. 405/2000 Sb.) skutečně nebylo možno založit na skutkovém stavu věci, jak byl v řízení před soudy obou stupňů posléze zjištěn a použité právní kvalifikaci neodpovídá ani popis skutku, jak je uveden ve výroku napadeného rozhodnutí.

V průběhu několikaletého trestního řízení konaného v dané věci bylo zjištěno v podstatě pouze to, že dovolatel M. Z. ve svém nakladatelství vydal v rámci edice Knihy, které změnily svět, dílo A. H. M. K., a to v grafické úpravě, jež měla autenticky připomínat dobu jeho vzniku. Kniha pak byla dána do distribuce a zpřístupněna čtenářům (tj. blíže neurčenému okruhu osob). U dovolatele samotného nebyly zjištěny jakékoliv sklony k politickému extremismu ani sympatie k fašismu, nacismu či neonacismu, dokonce ani to, že by znal nějaká konkrétní hnutí, jejichž program z ideologie obsažené v M. K. vychází. Před vydáním inkriminovaného díla tento krok konzultoval s osobou znalou práva (podle zjištění odvolacího soudu - advokátkou), od níž neobdržel žádné informace, že by mohlo jít o protiprávní jednání, tím méně o čin, který by mohl založit jeho trestní odpovědnost.

Podle již zmiňovaného názoru Nejvyššího soudu vysloveného v usnesení ze dne 24. 7. 2002, sp. zn. 5 Tdo 337/2002, může být předmětem propagace hnutí uvedeného v ustanovení § 260 tr. zák. např. i kniha hlásající národnost, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť, tedy i dílo A. H. M. K., když v tomto případě je nesporné, že jde o knihu hluboce rasistickou, šířící nenávisť k lidem odlišného etnického původu a rovněž o knihu hluboce antidemokratickou, neboť učí pohrdat demokratickými institucemi. Nejvyšší soud ovšem současně připomněl, že k trestnosti takového činu je nezbytné zjištění, že příslušné hnutí bylo tímto dílem propagováno, a že se k takové propagaci vztahoval i úmysl pachatele.

Vzhledem k výše uvedenému bylo proto třeba posoudit, zda v posuzovaném případě dovolatele M. Z. mohlo již samotným vydáním a distribucí knihy M. K. dojít k naplnění pojmu, že pachatel „propaguje hnutí“ uvedené v § 260 tr. zák. Nejvyšší soud již shora uvedl, že pojmově je propagace takového hnutí aktivním jednáním (činností) pachatele, s cílem uvádět toto hnutí ve známost, tedy šířit je mezi lidmi (ať již v otevřené či skryté formě) a získávat je pro něj (podrobněji viz shora). V dané věci je nesporné, že dovolatel inkriminovanou knihu vydal ve značném nákladu a prostřednictvím distributora ji předložil veřejnosti (tj. potenciálním čtenářům). Odvolací soud zde přitom neměl pochybnosti, že dovolatel obsah vydávané knihy přinejmenším v základních obrysech znal a vzhledem k úrovni jeho vzdělání mu nemohly být neznámé pojmy jako fašismus či nacismus (neonacismus) ani to, že dosud existují hnutí programově inspirovaná ideologií A. H.. Zejména s těmito skutečnostmi pak spojoval závěr o dovolatelově vině, tj. že dovolatel uvedené hnutí nejen de facto propagoval, ale ve vztahu ke způsobení zákonem předpokládanému následku současně jednal ve formě nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. S tímto právním závěrem odvolacího soudu se však Nejvyšší soud neztotožnil.

Odvolacímu soudu je totiž třeba vytknout, že nevzal v úvahu zjištěný skutkový stav věci ve všech potřebných souvislostech. Dovolatel je především osobou, které podle znaleckého posudku jsou cizí sklony k diskriminaci určitých osob nebo skupin. V inkriminované době vedl jako ředitel a majitel legálně fungujícího nakladatelství. V rámci jeho edice Knihy, které změnily svět se v roce 2000 rozhodl, že nechá přeložit a následně v České republice vydá knihu M. K., jejímž autorem

byl A. H. Aby bylo dosaženo potřebné „dobové autenticity“, nechal knihu příslušně graficky upravit (viz výrok napadeného rozsudku), jak je ostatně běžné i u jiných publikací zabývajících se obdobím Třetí říše. Knihu také skutečně vydal, a to v poměrně velkém nákladu 106.000 výtisků, což nasvědčuje dovolatelem očekávanému komerčnímu úspěchu a s ním spojenému podnikatelskému zisku z prodeje publikovaného „atraktivního“ titulu. Žádná z těchto skutkových okolností však podle názoru Nejvyššího soudu nemůže být bez dalšího podkladem pro právní závěr, že dovolatel (otevřeně či skrytě) sledoval ještě další záměr, a to propagaci hnutí uvedeného v § 260 tr. zák. Tak by tomu mohlo být pouze v případě, že by popsaná činnost byla zahrnuta dovolatelovým úmyslem buď přímo, anebo alespoň ve formě srozumění způsobit následek, s nímž trestní zákon v ustanovení § 260 takovou činnost spojuje. Odvolací soud s vědomím toho, že v posuzovaném případě přímý úmysl podle § 4 písm. a) tr. zák. dovést nelze, neboť způsobení následku „zřejmě nebylo rozhodným záměrem obviněného,“ zdůraznil v napadeném rozhodnutí existenci „okolností objektivní povahy“ (str. 17 rozsudku), ze kterých je podle něj možné usoudit na vnitřní vztah dovolatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem, jenž svědčí o jeho zavinění ve formě nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. Odvolací soud ovšem nijak blíže a přesvědčivě nevyložil, v čem (v jakých konkrétních okolnostech) mělo spočívat dovolatelovo srozumění s tím, že předpokládaný následek (tj. ohrožení nebo porušení zájmu chráněného trestním zákonem) bude jeho jednáním skutečně způsoben. Jak Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí již vyložil, u nepřímého úmyslu - kdy jednání pachatele k dosažení následku přímo nesměřuje - se vyžaduje, aby pachatel věděl, že může porušení nebo ohrožení chráněného zájmu vyvolat, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Následek si tedy musí představit alespoň jako možný a pachatelovo srozumění s jeho způsobením pak lze v širším smyslu chápat tak, že následek /zde ovšem nepřímo/ vlastně způsobit chce. Správné pochopení těchto zásad je nezbytné pro stanovení hranice mezi úmyslným a nedbalostním (kulpózním) zaviněním. Tyto závěry pak bylo třeba aplikovat na právní posouzení zavinění dovolatele.

O tom, že dovolatelovo jednání (vydání inkriminovaného díla) nebylo zahrnuto ani zaviněním ve formě nepřímého úmyslu, pak podle Nejvyššího soudu svědčí též zjištění soudů učiněné na základě svědecké výpovědi JUDr. L. Podle její výpovědi se dovolatel před vydáním knihy M. K. zajímal o právní aspekt celé věci, o těchto otázkách se s ní radil a bylo zjevné, že se nechce dostat do rozporu se zákonem. Uvedená okolnost nesvědčí pro to, že by obviněný hodlal spáchat trestný čin, resp. že by se způsobením následku uvedeného v § 260 tr. zák. počítal alespoň ve formě srozumění. Právní závěr o existenci nepřímého úmyslu nelze současně opřít ani o zjištění, že dovolatel nevyhledal odborníka na trestní právo, ačkoliv mu to JUDr. L. doporučila (když ovšem sama dovolateli nejprve sdělila, že podle jejího názoru by k porušení zákona nemělo dojít). Posledně uvedený stav (zanedbání potřebné opatrnosti) by bylo možné posuzovat maximálně jako lhostejnost dovolatele vůči případným následkům jeho jednání. To by ovšem znamenalo, že se nemůže jednat o trestný čin spáchaný s eventuálním (nepřímým) úmyslem, neboť lhostejnost vůči způsobení následku neznámá srozumění s ním a není tudíž projevem úmyslu.

V důsledku takto provedeného rozboru může Nejvyšší soud uzavřít, že na podkladě skutku popsaného ve výroku napadeného rozsudku (a v širším smyslu ani na podkladě skutkového stavu věci zjištěného oběma soudy) nelze dovést, že obviněný (dovolatel) spáchal trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák., a to vzhledem k absenci úmyslného zavinění dovolatele. Z tohoto hlediska je pak zcela nerozhodné, že odvolací soud tzv. skutkovou větu výroku rozsudku „obohatit“ formulací o jeho srozumění se zákonem předpokládaným následkem, pokud skutkový stav věci tento právní závěr zjevně neumožňoval.

Obviněný M. Z. podal mimořádný opravný prostředek - dovolání - důvodně, neboť napadené

rozhodnutí bylo zatíženo vadami, které zákon spojuje s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 9 To 456/2003 zrušil a současně zrušil i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 11. 8. 2003, sp. zn. 25 T 54/2003. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Za podmínek § 265m odst. 1 tr. ř. může Nejvyšší soud při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned ve věci rozhodnout rozsudkem. Takové rozhodnutí je však možno učinit jen na základě skutkového stavu, který byl v napadeném rozhodnutí zjištěn. Nejvyšší soud sice napadené rozhodnutí z hlediska jeho skutkových zjištění nepřezkoumává, ale přesto se při zjištění vad navazujících na důvody dovolání podle § 265b tr. ř. musí zjištěným skutkovým stavem zabývat s ohledem na to, zda mu umožňuje učinit rozhodnutí ve věci samé.

V případě trestní věci dovolatele M. Z. byl skutkový stav v napadeném rozhodnutí zjištěn a pokud jde o právní vady, které Nejvyšší soud v rámci dovolacího přezkumu shledal, nepřichází jejich odstranění formou doplňování dokazování k případným dalším skutkovým zjištěním již v úvahu, neboť předmětné řízení bylo v souladu s požadavky stanovenými v předcházejícím rozhodnutí Nejvyššího soudu (v rozsahu potřebném pro meritorní rozhodnutí věci) doplněno.

Jak již Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí konstatoval, s ohledem na nedostatek úmyslného zavinění nelze v jednání dovolatele spatřovat trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. (ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 405/2000 Sb.), a to ani v podobě, jak žalovaný skutek modifikoval a popsal odvolací soud. Skutkový stav zjištěný odvolacím soudem nelze přitom právně kvalifikovat ani jako jiný trestný čin.

Na těchto závěrech o trestní odpovědnosti dovolatele nic nemění ani skutečnost, že vydání knihy A. H. M. K. ve shora zmiňovaném nákladu, je vzhledem k obsahu tohoto díla počinem mimořádně nevkusným a příčícím se jakýmkoliv zásadám nakladatelské (publikační) etiky.

Nejvyšší soud proto za podmínek § 265m odst. 1 tr. ř. rozhodl dále tak, že se obviněný M. Z. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprošťuje obžaloby státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 7 sp. zn. 1 Zt 104/2003, neboť žalovaný skutek není trestným činem.

P o u ě n í : Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

V Brně dne 10. března 2005

Předseda senátu:

JUDr. Eduard Teschler

